

27.10.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022.

Teema: Matkailun tilannekatsaus ja matkailun edistäminen vuoden 2022 valtion talousarvioehdotuksessa (PL 32)

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. MaRa lausuu asiasta seuraavan.

Matkailu- ja ravintola-alan taloudellisesta tilanteesta

Matkailuala on Suomelle erittäin tärkeä vientiala. Matkailun osuus kokonaisviennistä vuonna 2019 oli 5,5 prosenttia ja palveluviennistä 16,5 prosenttia. Ala on erittäin merkittävä työllistäjä ympäri Suomen, vaikka Uudenmaan osuus onkin lähes 40 prosenttia (liite). Matkailutoimialoilla työskenteli 154 000 työllistä vuonna 2019. Todellisuudessa luku on suurempi, sillä luku ei sisällä vuokratyövoimaa (määrä noin 8–10 prosenttia kokonaistyövoimasta) eikä työllisyyttä kaupoissa, joka syntyy, kun matkailijat ostavat tavaroita Suomessa.

Koronapandemia ja siihen liittyvät matkustus- ja ravintolarajoitukset sekä yleisötilaisuuksia ja kokoontumisia koskevat rajoitukset ovat romahduttaneet matkailu- ja ravintola-alan yritysten ja työntekijöiden talouden. Kun tähän on yhdistynyt Suomen valtion erittäin niukka taloudellisten menetysten korvaaminen, toimialan yritykset ovat erittäin pahoissa taloudellisissa vaikeuksissa. Tämän vuoden heinäkuun loppuun mennessä valtio oli korvannut MaRan jäsenoimialoille koronapandemian ja rajoitusten aiheuttamia menetyksiä noin 400 miljoonalla eurolla tappioiden ollessa miljardi-luokkaa.

Valtaenemmistö toimialan yrityksistä on menettänyt pääomansa, yrittäjät ovat pääomittaneet yrityksiä omalla rahalla, hakeneet lainaa niin paljon kuin ovat saaneet ja siirtäneet pankkilainojen ja muiden velkojen eräpäiviä niin pitkälle kuin se on ollut mahdollista. Maksamatta olevien velkojen määrä on valtava. Useat velkojat ovat siirtäneet velkojen maksupäiviä odottaen liiketoiminnan normaalitilaa. Lainojen ja muiden velkojen maksaminen alkaa viimeistään keväällä 2022. Silloin nähdään, kuinka moni alan yrityksistä selviytyy eteenpäin. Tulevalla talvikaudella on ratkaiseva merkitys siinä, kuinka moni yritys selviää koronakriisistä.

Ulkomaalaisten matkailijoiden vähäisyys on koetellut etenkin Uuttamaata, itärajan kuntia ja Pohjois-Suomea. Toimialoista pahimmin ovat kärsineet

hotellit, ohjelmapalvelualan yritykset sekä kongressit ja messut. Ohjelmapalvelualan sekä kongressi- ja messualan yritysten liikevaihto on alentunut MaRan tekemien jäsenkyselyjen mukaan huhtikuusta 2020 alkaen vähintään 80 prosentilla kuukaudessa verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2019. Kotimaan matkailu helpotti joidenkin hotellien tilannetta kesän 2021 aikana. Kuitenkin esimerkiksi Uudenmaan hotellit ovat riippuvaisia ulkomailaista matkailijoista, joten palvelujen kysyntä oli myös kesällä 2021 heikkoa.

Näkymät alkavalle talvikaudelle ovat kaksijakoiset. Ulkomaalaisten matkailijoiden osuus Pohjois-Suomessa voisi parhaimmillaan nousta 70 prosenttiin kauden 2019–20 matkailijoiden määrästä. Epävarmuustekijöitä on kuitenkin edelleen. Itärajan matkailua rasittaa venäläisten matkailijoiden puute. Sputnik -rokotteen hyväksyminen turvalliseksi rokotteeksi THL:n esittämällä tavalla olisi erittäin tärkeää. Uusimaa on erittäin riippuvainen ulkomaalaisista liikematkailijoista, joiden määrä alkaa hitaasti elpyä.

Koronapandemia ja rajoitukset ovat pahentaneet entisestään alan työvoimapulaa. Nyt on jo selvää, että työvoimapulasta muodostuu alan kasvun este. Tärkeintä on, että rajoitukset poistetaan mahdollisimman nopeasti ja yritykset voivat toimia normaalisti. Työperäisen maahanmuuton edistäminen on välttämätöntä ja erittäin kiireellistä.

Finnair on kärsinyt koronapandemiasta ja Suomen muita maita ankarammista matkustusrajoituksista enemmän kuin sen kilpailijat. Finnairin lentokoneiden käyttöaste on koko kriisin ajan ollut merkittävästi alhaisempi kuin sen kilpailijoiden. Finnairin merkitys ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta on ratkaisevan tärkeä. Tämä koskee myös Suomen sisäisiä lentoja, joiden toteuttamisessa laadukkaasti Finnair on käytännössä ainoa vartenotettava vaihtoehto.

MaRa toteaa, että

- **matkailualan yritysten taloudellinen tilanne on erittäin heikko.**
- **ulkomailta Suomeen suuntautuva matkailu on saatava käyntiin mahdollisimman pian alan yritysten ja tuhansien työpaikkojen pelastamiseksi.**
- **tuleva puoli vuotta ratkaisee lukuisten ulkomaalaisista matkailijoista riippuvaisten yritysten selviämisen koronakriisistä.**
- **matkustusrajoituksia ei tule jatkaa 31.12.2021 jälkeen, koska tuolloin kaikki rokotteen haluavat kansalaiset ovat saaneet sen lukuun ottamatta niitä, jotka eivät voi lääketieteellisen syyn takia ottaa rokotetta.**
- **Finnair on Suomeen ulkomailta suuntautuvan matkailun kannalta ratkaisevan tärkeä.**

Matkailun edistämisestä vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa

Hallitus esittää vuodelle 2022 Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen yhteensä 14,8 miljoonaa euroa. Rahoitus koostuu Visit Finlandin 9,8 miljoonan euron perusrahoituksen lisäksi viidestä miljoonasta eurosta EU:n elpymisvälineen toimeenpanon rahoitusta, joka kohdistuu matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukemiseen. Visit Finlandin rahoitus on pysynyt samansuuruisena vuodesta 2018 lukien.

Matkailualan yritykset ja työntekijät ovat kärsineet ja kärsivät edelleen koronapandemiasta sekä matkustusrajoituksista ja muista rajoituksista. Matkailuala on globaalisti pahiten koronapandemiasta kärsinyt ala. Kaikki maailman maat odottavat matkailun avautumista ja panostavat siihen paljon varoja. Hallituksen esitys matkailun määrärahoista vuodelle 2022 on tätä taustaa vasten hyvin vaatimaton.

Suomella olisi nyt mahdollisuus kasvattaa osuuttaan kansainvälisessä matkailussa. Suomella on paljon sellaista tarjottavaa, jota koronapandemian jälkeiset matkailijat kaipaavat. Suomessa ei ole liikaturismia, täällä on tilaa, puhdasta ilmaa, vettä ja vesistöjä. Palvelut ovat korkeatasoisia ja hygienia maailman huipputasoa. Ongelmana on, että vain harva maailmalla tietää tämän.

Toimialan yrityksillä ei ole varoja laajamittaiseen markkinointiin ulkomailla siinä määrin kuin ennen koronapandemiaa. Valtion panostukset matkailumarkkinointiin ovat tärkeämpiä kuin koskaan aikaisemmin. Visit Finlandin perusrahoitusta tulisi nostaa pysyvästi noin kaksinkertaiseksi nykyisestä. Lisäksi ensi vuodelle tulisi myöntää 10 miljoonan euron lisämääräraha, jonka VF voisi käyttää markkinointiin ulkomailla.

Esittämämme määrärahan lisäys on pieni, kun ottaa huomioon matkailualan kärsimät menetykset koronaepidemian aikana. Sen on vähäinen myös suhteessa matkailu- ja ravintola-alan verojalanjälkeen. Tutkija Pekka Lithin mukaan yksin majoitus- ja ravintola-alan verojalanjälki oli noin 2,9 miljardia euroa vuonna 2019.

MaRa katsoo, että

- **Visit Finlandin perusrahoitus tulee nostaa pysyvästi 20 miljoonaan euroon.**
- **Visit Finlandille tulee myöntää vuoden 2022 budjettiin ylimääräinen 10 miljoonan euron määräraha Suomen matkailumarkkinointiin ulkomailla.**

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja